

Література

1. Майборода Л. А. (2023). Методика організації самостійної роботи майбутніх кваліфікованих робітників в умовах змішаного навчання. Професійна педагогіка. № 2 (27). С. 166–174. <https://surl.lj/altvav>
2. Пятничук Т. В. (2022). Застосування екоорієнтованих інформаційно-комунікаційних технологій у підготовці майбутніх робітників будівельної галузі Вісник Глухівського НПУ імені Олександра Довженка. Серія: Педагогічні науки. Вип. 2 (49). DOI: <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2022-2-49-92-98>.
3. Пятничук Т. В. (2015). Критерії та показники вимірювання сформованості професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників будівельного профілю. Професійне навчання на виробництві / 36. наук. пр. Вип. VI.К. С. 92–97. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/705738>.
4. Пятничук Т. В. (2019). Інноваційне освітнє середовище формування професійної компетентності майбутніх робітників. Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка. № 1 (18). <https://surl.li/jyehhu>.

РОСТОКА МАРИНА

Державна науково-педагогічна бібліотека України
імені В. О. Сухомлинського (м. Київ)ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ СУПРОВІД ПРОЄКТУВАННЯ
БАЗИ ЗНАНЬ ЦИФРОВИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ

Одним із стратегічних кроків із забезпечення систематизованого доступу до навчального контенту та цифрового інструментарію є процес проєктування бази знань цифрових освітніх ресурсів (далі – ЦОР). У підґрунті запуску цього процесу покладено структурну кластеризацію інформації за тематичними напрямками, рівнями складності та визначенням адаптивних типів ресурсів. Це уможливорює оперативний пошук потрібних даних та їх швидку інтеграцію до освітнього процесу. Важливим аспектом у цьому сенсі є попит споживачів (користувачів) ЦОР – науково-педагогічних і педагогічних працівників, здобувачів освіти, науковців (дослідників) – та забезпечення гнучкості цифрових платформ, де розміщено ці ресурси.

Слід зазначити, що ефективне проєктування бази знань ЦОР передбачає використання сучасних засобів пошуку, навігації та фільтрації, а також інтеграцію з різноманітними освітніми системами. Застосування метаданих, тегів і категорій сприяє швидкому орієнтуванню в великому обсязі інформації, адже продумана архітектура забезпечує оперативну роботу й розвиток ЦОР у майбутньому.

Також, актуальним має стати адаптивний інформаційно-аналітичний супровід (далі – ІАС) проєктування ефективної бази знань ЦОР, який відіграє ключову роль у цьому процесі. ІАС передбачає системний збір, аналіз та інтерпретацію даних, що стосуються змісту, структури й актуальності освітніх матеріалів. Завдяки цьому можна своєчасно виявляти потреби споживачів, прогнозувати тенденції розвитку цифрової освіти та оптимізувати поповнення зазначеної бази знань. Крім того, важливим складником ІАС є моніторинг якості ЦОР, а також їх відповідності чинним стандартам, вимогам і потребам освітнього процесу. А застосування інформаційно-аналітичних інструментів дає змогу забезпечити прозорість і контроль за оновленням навчального контенту, сприяє якісному плануванню подальшого розвитку цифрової освітньої платформи бази знань. Адже ІАС гарантує системність, послідовність і високу якість бази знань, що стане надійною основою для цифровізації та цифрової трансформації освітнього процесу.

Зазначимо, що на виконання наукового дослідження «Проєктування баз знань цифрових освітніх ресурсів» (2023–2025) [7], яке здійснюється відділом цифрових технологій і комп'ютерного забезпечення ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського (далі – ДНПБ), отримано прикладні результати. Зокрема здійснено огляд колекцій ЦОР [6] та проаналізовано практикоорієнтований контекст сучасних технологій їх візуалізації [8], підготовлено дайджест цифрових освітніх технологій [9], а також надано методичні рекомендації з використання баз знань для розроблення й візуалізації ЦОР [1]. Прототипи баз знань ЦОР зосереджено у науковому доробку відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ, який отримано при виконанні завдань наукових досліджень «Інформаційно-аналітичний супровід цифрової трансформації освіти і педагогіки: вітчизняний і зарубіжний досвід (2023–2025) [3] та «Інформаційно-аналітичний супровід психологічної науки у воєнний і повоєнний періоди України» (2024–2025) [4]. Зокрема на розв'язання сьогоденних завдань психологічної науки підготовлено дайджест провідних спеціалізованих видань з психологічних наук [2], здійснено інформаційно-аналітичний супровід цифрової трансформації освіти і педагогіки в умовах війни та відновлення України після російської агресії шляхом опрацювання низки колекцій ЦОР [5].

Отже, нині нагальною потребою у векторі методологічного забезпечення процесів цифровізації та цифрової трансформації освіти, педагогіки і психології є розвиток кластеру наукових досліджень з проєктування баз знань ЦОР та відповідно їх адаптивного інформаційно-аналітичного супроводу.

Література

1. Використання баз знань для розроблення й візуалізації цифрових освітніх ресурсів : методичні рекомендації / [упоряд.: А. Г. Гуралюк, Н. О. Терентьєва, Н. В. Вараксіна; наук. ред. А. Г. Гуралюк] ; НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Київ: ФОП Ямчинський О. В., 2025. 68 с. <https://surl.li/eslnvm>.
2. Дайджест провідних спеціалізованих видань з психологічних наук : довід. бюл. / за наук. ред. М. Л. Ростоки ; авт.-упоряд.: О. П. Лучанінова, С. С. Рашидова, О. В. Углова, Я. В. Пилигчук, Л. О. Пономаренко, М. Л. Ростока ; НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Вінниця : Твори, 2025. 171 с. <https://lib.iitta.gov.ua/745470/>.
3. Інформаційно-аналітичний супровід цифрової трансформації освіти і педагогіки: вітчизняний і зарубіжний досвід (2023–2025) / Електронна бібліотека НАПН України. <https://surl.li/suptif>.
4. Інформаційно-аналітичний супровід психологічної науки у воєнний і повоєнний періоди України» (2024–2025) / Електронна бібліотека НАПН України. <https://surl.li/jygsad>.
5. Інформаційно-аналітичний супровід цифрової трансформації освіти і педагогіки в умовах війни та відновлення України після російської агресії: огляд. вид. / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; [авт.-упоряд.: М. Л. Ростока, Т. С. Бондаренко, О. П. Лучанінова, А. Г. Гуралюк, О. Л. Мерзлякова, О. А. Остряньська, С. С. Рашидова, Т. В. Симоненко, Т. І. Годєцька, Ю. А. Кравченко, О. В. Углова; наук. ред. М. Л. Ростока]. Вінниця : Твори, 2025. <https://lib.iitta.gov.ua/745448>.
6. Колекції цифрових освітніх ресурсів : огляд. вид. / [упоряд.: Н. О. Терентьєва, В. В. Коваленко, Л. А. Романов, М. Л. Ростока ; наук. ред. А. Г. Гуралюк] ; НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Київ : ФОП Ямчинський О. В., 2025. 200 с. <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.id/746529>.
7. Проектування баз знань цифрових освітніх ресурсів» (2023–2025) / Електронна бібліотека НАПН України. <https://lib.iitta.gov.ua/cgi/stats/report/themes/0123U100475/>.
8. Сучасні технології візуалізації колекцій цифрових освітніх ресурсів : практ. посіб. / [авт.-упоряд.: А. Г. Гуралюк, Н. О. Терентьєва, О. П. Пінчук, М. Л. Ростока, Н. В. Вараксіна, І. П. Білоцерківець, А. В. Жигалок; наук. ред. А. Г. Гуралюк] ; НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Електрон. вид. Київ : ФОП Ямчинський О. В., 2025. 186 с. <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.id/746527>.
9. Цифрові освітні технології : дайджест / [упоряд.: В. В. Коваленко, Л. А. Романов, М. Л. Ростока, І. О. Титаренко, Н. В. Вараксіна, Х. В. Середа, О. А. Шило, О. В. Дроншкевич; наук. ред. А. Г. Гуралюк] ; НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Київ : ФОП Ямчинський О. В., 2025. 178 с. <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.id/746125>.

САУСЯ ІГОР, СРІБНА ЮЛІЯ

Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка (м. Полтава)ОСОБЛИВОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЙ
ЗАКЛАДУ ПРОФІЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

У контексті реформи Нової української школи та впровадження профільної середньої освіти роль вчителя технологій кардинально змінюється. Його освітня діяльність перестає бути суто ремісничою чи трудовою підготовкою, трансформуючись у стратегічний елемент формування технологічної культури та інженерного мислення. Освітня діяльність такого вчителя має низку унікальних особливостей, зумовлених віковими характеристиками учнів, цілями профілізації та вимогами ринку праці.

Пріоритет інженерного та проектного мислення є головною відмінністю освітньої діяльності вчителя технологій у профільній середній школі. На відміну від базової середньої освіти, де акцент ставився на опануванні основних видів праці, тут діяльність вчителя конче має бути сфокусована на технологічному проектуванні та інженерних принципах, що вимагає застосування проблемно-орієнтованого навчання [1]. Учитель організовує діяльність учнів навколо реальних, комплексних проблем, які вимагають міждисциплінарного розв'язання, де результатом є створення функціональних прототипів, моделей чи технологічних рішень, наприклад, розробка системи «розумний будинок» або проектування квадрокоптера. Це передбачає тісну інтеграцію STEM-підходів, де знання з природничих наук, інженерії та математики застосовуються синхронно. Вчитель виступає як фасилітатор, який допомагає учням використовувати математичні моделі та фізичні закони для обґрунтування та оптимізації свого технологічного вибору.

Персоналізація та профорієнтаційна спрямованість є ключовими характеристиками освітньої діяльності вчителя технологій у профільній середній школі, оскільки цей етап навчання передбачає вибір учнями певного напрямку (наприклад, фізико-математичного чи інформаційно-технологічного). Це вимагає від учителя високої гнучкості та персоналізації освітнього процесу, який будується на